

Soortmanagementplan

Gebouwbewonende Soorten Apeldoorn

Jaaroverzicht 2022

Soortmanagementsplan Apeldoorn Jaaroverzicht 2022

Inleiding

Halverwege 2019 is een langdurige ontheffing afgegeven voor gebouw-bewonende soorten op basis van het Soortmanagementsplan van de gemeente Apeldoorn.

Voor plannen die gebouwen binnen de bebouwde kom Apeldoorn/Ugchelen plaats vinden, kan zo een onderzoeks- en ontheffingstraject bespaard worden.

Onderdeel van de ontheffing zijn voorwaarden 22 en 23, waarin staat dat er ieder jaar gemeld moet worden wat de uitgevoerde werkzaamheden en maatregelen in het afgelopen jaar waren en wat de resultaten van monitoring zijn. Ook moet inzicht geboden worden in de voorgenomen werkzaamheden en maatregelen van het volgende jaar. Dit rapport gaat over 2022.

Beknopt infoblad 2022

Aantal projecten 2022 (opgeleverd)	27
Waarvan onderhoud zonder aanleg voorzieningen	11
Waarvan ingrepen met aanleg voorzieningen generiek	12
Waarvan ingrepen met aanleg voorzieningen maatwerk	4

Aantal voorzieningen 2022 (opgeleverd)	361
Voor gierzwaluw	110
Voor huismus	109
Voor vleermuizen	142

Projecten 2022

In 2022 zijn er 27 projecten uitgevoerd onder het SMP. De verdeling is De Goede Woning 11 (waarvan 11 groot onderhoud zonder maatregelen), De Woonmensen 0, Ons Huis 1, overige 14. Zie verder tabel 1.

Maatregelen zijn getroffen ter mitigatie/compensatie van mogelijk verloren gegane verblijfplaatsen. Een overzicht van de typen en aantallen zijn te vinden in tabel 2.

Tabel 1. In 2022 afgeronde projecten.

Machtiginghouder	Projectnaam	onderhoud	generiek	maatwerk
De Goede Woning	LGB1462 Staatsliedenkwartier	ja	nee	nee
De Goede Woning	LGB0251 Diepenbroeklaan	ja	nee	nee
De Goede Woning	LGB0502 Bizetlaan	ja	nee	nee
De Goede Woning	LGB1763 Adelaarshof APP	ja	nee	nee
De Goede Woning	LGB1423 Ordenne	ja	nee	nee
De Goede Woning	LGB0051 Zwolseweg	ja	nee	nee
De Goede Woning	LGB1165 Hoogakkerlaan	ja	nee	nee
De Goede Woning	LGB1161 Hoogakkerlaan	ja	nee	nee
De Goede Woning	LGB0855 Edelveld			
De Goede Woning	LGB0141 Vogelplein	nee	ja	nee
De Goede Woning	LGB0532 C.Fagelstraat	nee	ja	nee
De Goede Woning	LGB0191 Ganzenweg	nee	ja	nee
Ons Huis	C0481b v Galenstraat e.o.	nee	ja	nee
Gemeente Apeldoorn	School de Marken en de Ploeg	nee	ja	nee
Gemeente Apeldoorn	LAB002 Zilvereschoon 4?	nee	ja	nee
Mooiland	Glazeniershorst e.o.	nee	ja	nee
Woonzorg Nederland	Handelstraat Oude Enk	nee	ja	ja
Particulier	Boerhaavestraat 14	nee	ja	nee
Riwis Zorg & Welzijn	Tannhäuserstraat 399	nee	ja	ja
Explorius	John F. Kennedylaan 2	nee	ja	ja
Groupius Wonen	Haagwinde 91 (Theresiakerk)	nee	ja	ja
particulier	5.1.2e	nee	ja	nee
particulier		nee	ja	nee
particulier		nee	ja	nee
particulier		nee	ja	nee
particulier		nee	ja	nee
particulier		nee	ja	nee
particulier		nee	ja	nee
particulier		nee	ja	nee
particulier		nee	ja	nee

In bovenstaande tabel is te zien:

- De projecten waar ingrepen zijn gepleegd en waar op grond van aangetroffen soorten maatwerk is toegepast met daarbij behorende voorzieningen
- De projecten waar ingrepen zijn gepleegd en waar op generieke wijze volgens het SMP voorzieningen zijn aangebracht

- De projecten waar alleen onderhoudsmaatregelen zijn uitgevoerd, met in achtneming van de SMP-voorwaarden maar zonder dat daarvoor voorzieningen (generiek)

Wat betreft dat laatste: een groot aantal projecten is uitgevoerd door bij de werkzaamheden rekening te houden met de aanwezigheid van soorten zonder daarvoor specifieke gebouwvoorzieningen voor soorten aan te brengen. Het kan dan bv gaan om schilderwerkzaamheden waarbij er wel voor wordt gezorgd dat de soorten niet verstoord worden of gehinderd door afschermingsdoeken. Deze maatregelen worden voorgeschreven vanuit het SMP en zijn ter bescherming van de soorten, maar komen dus niet uiting in concrete permanente (verblijfs-)voorzieningen.

Tabel 2. Gerealiseerde maatregelen.

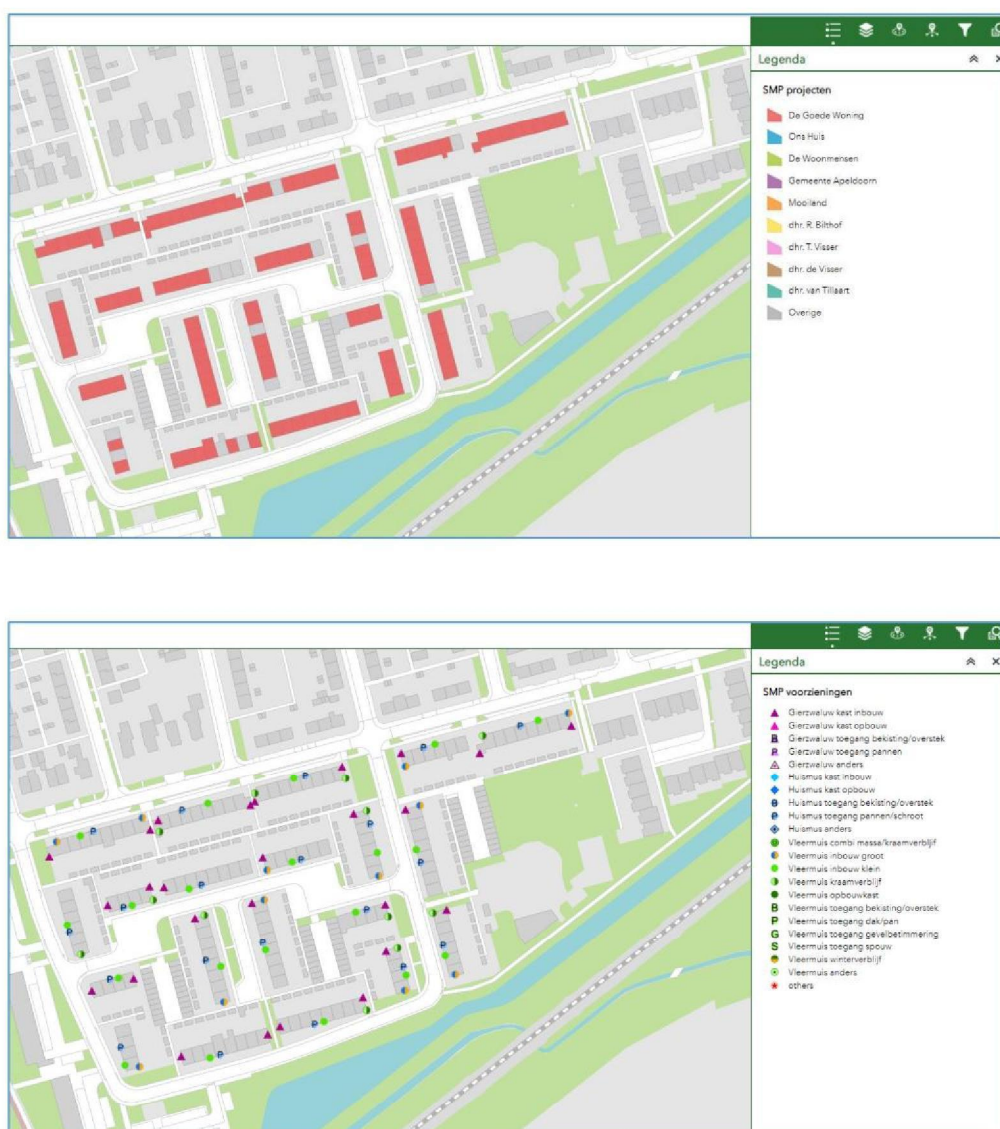
samenvattend overzicht opgeleverd 2020	2019	2020	2021	2022	totaal t/m 2022
Gierzwaluw					
inbouwkasten	12	261	625	84	982
toegang bekisting		6	6	26	38
Huismus					
inbouwkasten	12	70	209	83	374
toegang bekisting		3	3	12	18
toegang pannen/schroot (m)*		1455	1992	14	3461
anders/maatwerk		30	2		32
Vleermuizen					
inbouwkasten groot		32	34	6	72
inbouwkasten klein	12	289	274	115	690
kraamverblijven	2	21	29	14	66
winterverblijven		20	2	12	34
combi massa/kraam		11	24		35
toegang overstek			42		42
toegang spouw	10	10	176		196
toegang gevelbetimmering			141		141
Anders/maatwerk			2		2

(*) het gaat hier om het toegankelijke maken van de (onderste) rijen dakpannen, daar waar deze op reguliere wijze vaak ontoegankelijk worden door het aanbrengen van zgn vogel-schroot. Dit wordt aangegeven in meters (m); omdat mussen koloniebroeders zijn kunnen op deze wijze vele huisvesting vinden. Als "norm" wordt gebruikt 1 mussenpaar per m.

In bovenstaande tabel zijn de uitgevoerde maatregelen van 2022 opgenomen. Te zien is dat na het aanloopjaar 2019 de voorzieningen – net als in 2020 en 2021 – in 2022 weer zijn toegevoegd voor alle soorten.

Gegevens in GIS

In 2022 is verder gewerkt aan de verwerking van de gegevens in GIS. De woningcorporaties hebben de verwerking van de gegevens in GIS op elkaar afgestemd en leveren deze gegevens aan de gemeente Apeldoorn welke ze samenbrengt in een raadpleegbaar GIS-systeem. Zowel projecten als voorzieningen worden daarin bijgehouden. In onderstaande afbeelding een voorbeeld van project en voorzieningen van het project Saenredamstraat.

Afbeelding 2; Projectgebied en voorzieningen Saenredamstraat (voorbeeld)

Monitoring en aanvullende gegevens 2022

In onderstaande beschrijving zijn de lopende inzichten opgenomen omtrent de (trend)analyses van het project MUS, Meetnet Urbane Soorten plus enkele aanvullende gegevens. Een bredere monitoring vindt plaats in de jaren 2021, 2024 en 2027.

Huismus

De monitoring van de huismus wordt op drie manieren gedaan. Enerzijds zijn er de gegevens van SOVON uit het project Monitoring Urbane Soorten (MUS) voor de trendbepaling, anderzijds aanvullende monitoring op territoria door stagiaires en vrijwilligers. Ten slotte worden 7 vaste deelgebieden in de jaren 2021, 2024 en 2027 geïnventariseerd volgens de methode zoals gebruikt tijdens de nulmeting in 2018. Tevens is een broedvogelmonitoringsonderzoek uitgevoerd door stagiaires in 8 deelgebieden.

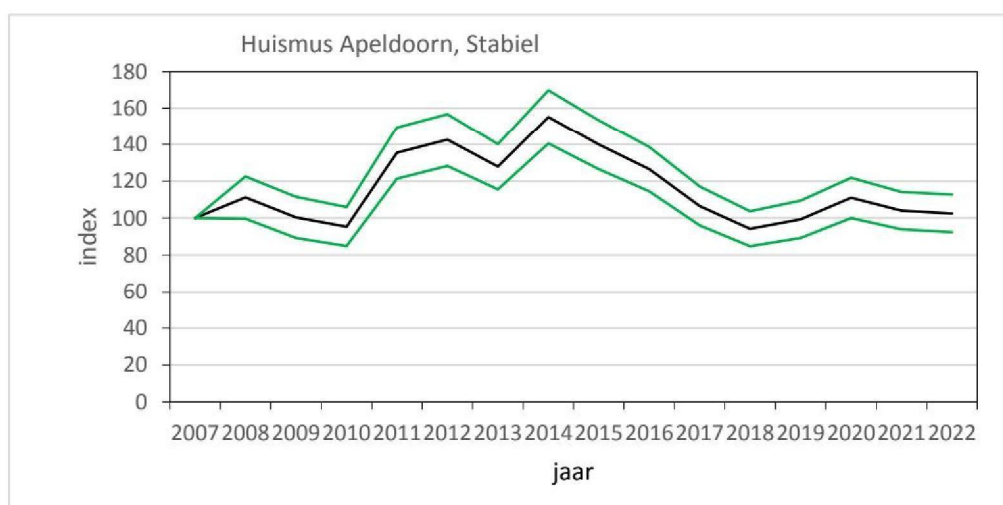
De gegevens van het project Monitoring Urbane Soorten (MUS) van SOVON¹ betreffen een lange reeks tellingen vanaf 2007 waardoor een trendanalyse uitgevoerd kan worden. De analyse is uitgevoerd voor Apeldoorn en er is een vergelijking gemaakt met enkele vergelijkbare plaatsen en de landelijke situatie.

Op dit moment wordt de trend voor huismus als stabiel benoemd. De gegevens van huismus over de reeks van jaren is te zien in tabel 3. De grafische weergave van de trendanalyse is weergegeven in afbeelding 3.

Tabel 3. Telreeks huismussen Project Monitoring Urbane Soorten (MUS).

Soort	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Trend
Huisumus	100	111	102	96	136	142	126	153	137	124	105	94	99	115	105	103	Stabiel
BI*	0	12	11	11	14	14	12	15	13	12	11	9	10	12	10	10	

** Betrouwbaarheidsinterval

Afbeelding 3. Grafische weergave telreeks Monitoring Urbane Soorten (MUS). De trends zijn vergeleken met die in Arnhem, Deventer, Zutphen en de landelijke trend (zie tabel 4).

¹ Bron: SOVON, MUS-analyse, jaarlijks aangeleverd (2022: 5.1.2e)

Tabel 4. Trendvergelijking met andere steden.

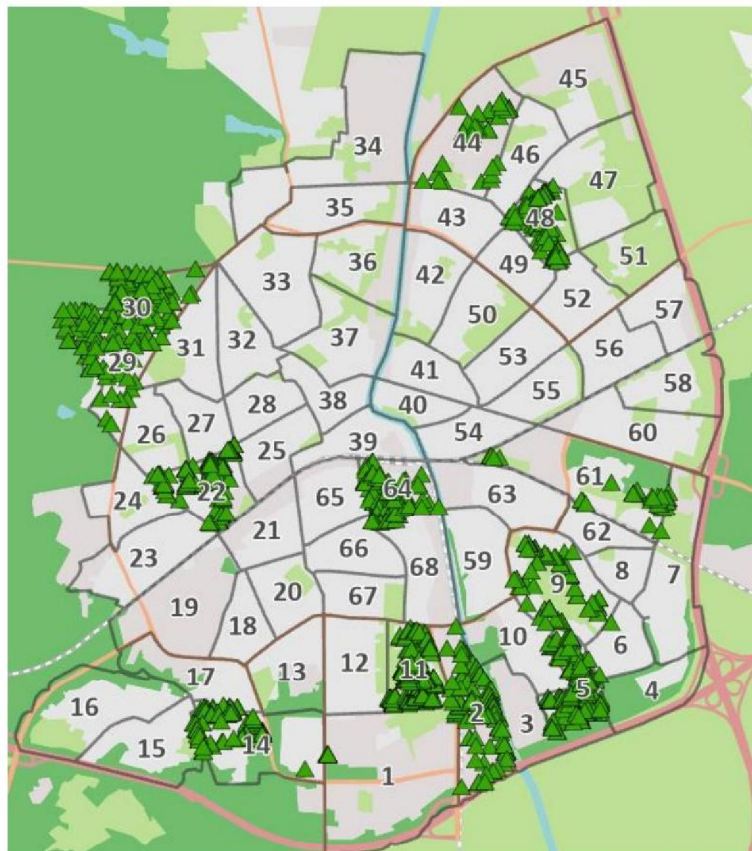
Soort	Plaats	Trend Klasse
Huismus	Apeldoorn	Stabiel
Huismus	Arnhem	Matige afname ($p < 0.01$)
Huismus	Deventer	Stabiel
Huismus	Zutphen	Stabiel
Huismus	combi Arnhem-Deventer-Zutphen	Matige afname ($p < 0.01$)
Huismus	Nederland (alleen MUS)	Stabiel

De Apeldoornse situatie steekt voor huismus gunstig af.

Trendgegevens zijn tevens beschikbaar voor nog 33 in de stad aan te treffen soorten, waarvan enkele ook gebouwbewonend zijn, zoals kauw, spreeuw en scholekster. Deze zijn bij de gemeente Apeldoorn op te vragen.

Vrijwilligers hebben voorjaar 2022 onderzoek gedaan naar huismussen in 12 deelgebieden (2,5,9,11,14,22,29,30,44,48,61,64). Gebruik is gemaakt van de methode broedvogelmonitoring met invoermodule Avimaps van SOVON. Ieder deelgebied werd twee maal bezocht. Er zijn veel verblijfplaatsen/territoria bekend geworden, welke tot op een adres te relateren zijn. De data zijn opgenomen in de gemeentelijke GIS-viewer. Zie afbeelding 4 voor de waarnemingen op kaart.

Afbeelding 4. In 2022 aangetroffen huismussen bij broedvogelmonitoring.

Gierzwaluw

De monitoring van de gierzwaluw wordt op drie manieren gedaan. Enerzijds zijn er de gegevens van SOVON uit het project Monitoring Urbane Soorten (MUS) voor de trendbepaling, anderzijds aanvullende monitoring op territoria door stagiaires en vrijwilligers. Ten slotte worden 7 vaste deelgebieden in de jaren 2021, 2024 en 2027 geïnventariseerd volgens de methode zoals gebruikt tijdens de nulmeting in 2018.

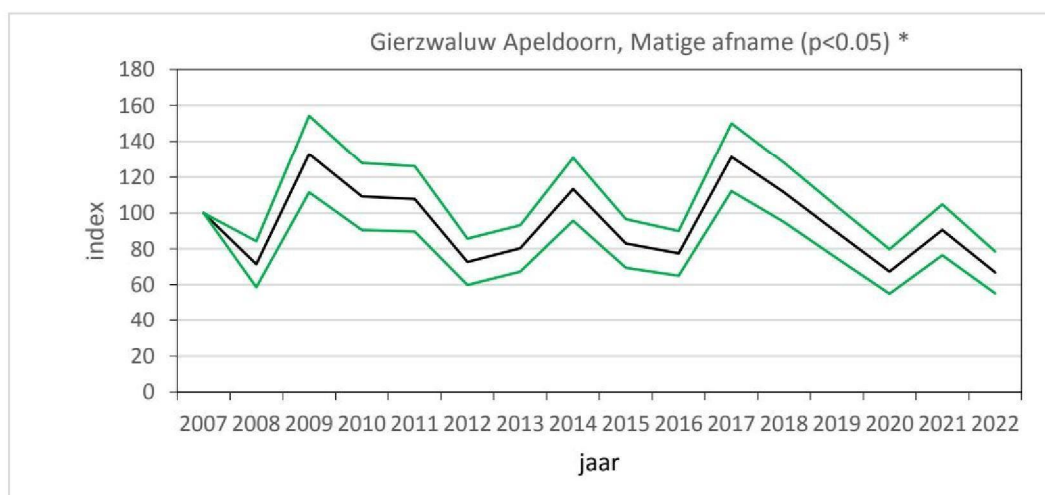
De gegevens van het project Monitoring Urbane Soorten (MUS) van SOVON betreffen een lange reeks tellingen vanaf 2007 waardoor een trendanalyse uitgevoerd kan worden. De analyse is uitgevoerd voor Apeldoorn en er is een vergelijking gemaakt met enkele vergelijkbare plaatsen en de landelijke situatie.

Op dit moment wordt de trend voor gierzwaluw als matige afname benoemd. De gegevens van de soort over de reeks van jaren is te zien in tabel 5. De grafische weergave van de trendanalyse is weergegeven in afbeelding 5.

Tabel 5. Telreeks gierzwaluwen Project Monitoring Urbane Soorten (MUS).

Soort	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Trend
Gierzwaluw	100	72	136	110	111	76	81	115	85	79	133	113	92	71	92	67	Matige afname
BI*	0	12	21	18	18	13	13	17	13	12	18	16	14	13	14	12	

** Betrouwbaarheidsinterval

Afbeelding 5. Grafische weergave telreeks Monitoring Urbane Soorten (MUS).

De trends zijn vergeleken met die in Arnhem, Deventer, Zutphen en de landelijke trend (zie tabel 6).

Tabel 6. Trendvergelijking met andere steden.

Soort	Plaats	Trend Klasse
Gierzwaluw	Apeldoorn	Matige afname (p<0.05)
Gierzwaluw	Arnhem	Matige afname (p<0.05)
Gierzwaluw	Deventer	Matige afname (p<0.05)
Gierzwaluw	Zutphen	Stabiel
Gierzwaluw	combi Arnhem-Deventer-Zutphen	Matige afname (p<0.05)
Gierzwaluw	Nederland (alleen MUS)	Stabiel

De Apeldoornse situatie is vergelijkbaar met de situatie in de combi Arnhem-Deventer-Zutphen. Helaas gaat het in deze steden slechter dan de landelijke trend.

In 2022 is er geen onderzoek door vrijwilligers geweest.

Vleermuizen

De monitoring van vleermuizen wordt op twee manieren gedaan. In de jaren 2021, 2024 en 2027 zullen 7 deelgebieden door een externe partij geïnventariseerd worden op dezelfde manier als de nulmonitoring. Daarnaast worden vier routes door de stad jaarlijks twee maal (1: juni-15 juli, 2: 15 aug.-31 sept.) te fiets gemonitord door vrijwilligers met een automatische batdetector. De routes zijn te zien in figuur 7. De gegevens kunnen gebruikt worden voor een trendanalyse. Grote aantallen vleermuizen worden waargenomen. De telgegevens zijn te zien in tabel 7. In 2022 zijn door technische problemen helaas van twee deelgebieden geen of niet-representatieve gegevens van de tweede ronde bekend.

Tabel 7. Per route waargenomen aantallen vleermuissoorten.

2018	P.pip	P.nat	N.noc	E.ser	M.dau	P.aur	P.pyg	V.mur	
NO	42	1	0	1	0	0	0	2	46
ZO	42	1	0	0	0	0	0	0	43
ZW	87	1	0	0	0	0	1	0	89
NW	40	0	0	0	0	0	0	0	40
	211	3	0	1	0	0	1	2	218

2019	P.pip	P.nat	N.noc	E.ser	M.dau	P.aur	P.pyg	onbekend	
NO	124/78	2/3	4/0	9/0	0/0	0/0	0/0	0/0	
NO	202	5	4	9	0	0	0	0	220
ZO	166/28	9/0	0/1	7/0	0/0	3/0	0/0	0/0	
ZO	194	9	1	7	0	3	0	0	214
ZW	58/29	0/0	2/1	4/2	2/0	0/0	0/0	0/0	
ZW	87	0	3	6	2	0	0	0	98
NW	41/86	5/104	0/1	3/1	0/1	0/0	0/0	0/6	
NW	127	109	1	4	1	0	0	6	248
	638	123	10	28	3	3	0	22	780

2020	P.pip	P.nat	N.noc	E.ser	M.dau	P.aur	P.pyg	onbekend	
NO	78/139	0/4	1/3	16/0	0/0	1/0	3/0	3/0	
NO	217	4	4	16	0	1	3	3	248
ZO	84/95	0/8	2/3	20/0	0/0	0/0	0/0	4/0	
ZO	179	8	5	20	0	0	0	4	216
ZW	45/80	0/0	2/5	5/0	0/0	0/0	0/0	0/0	
ZW	125	0	7	5	0	0	0	0	137
NW	112/104	1/5	7/3	70/0	0/0	2/0	1/0	0/0	
NW	216	6	10	70	0	2	1	0	305
	737	18	26	111	0	3	4	7	906

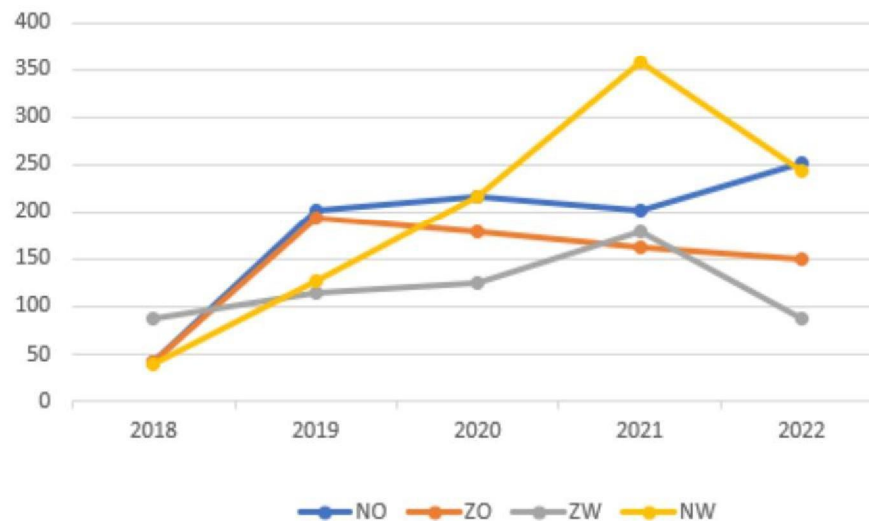
2021	P.pip	P.nat	N.noc	E.ser	M.dau	P.aur	P.pyg	onbekend	
NO	70/132	1/2	8/1	4/0	0/0	0/0	0/0	0/0	
NO	202	3	9	4	0	0	0	0	218
ZO	*/162	*/1	*/1	0/0	*/2	*/1	0/0	0/0	
ZO	162*	1*	1*	0	2*	1*	0	0	167
ZW	31/147	1/2	0/4	24/7	0/0	1/1	0/0	0/0	
ZW	178	3	4	31	0	2	0	0	218
NW	78/279	0/0	3/0	62/0	0/0	0/0	0/0	2/3	
NW	357	0	3	62	0	0	0	5	427
	899	7	17	97	2	3	0	5	1030

*door communicatiefout ZO1 niet gedaan

2022	P.pip	P.nat	N.noc	E.ser	M.dau	P.aur	P.pyg	onbekend	
NO	111/141	1/5	13/8	8/11	0/0	1/0	0/0	1/0	
NO	252	6	21	19	0	1	0	1	300
ZO	149/*	0/*	4/*	7/*	0/*	1/*	0/*	2/*	
ZO	149*	0*	4*	7*	0*	1*	0*	2*	163
ZW	70/17**	0/4**	2/3**	2/0**	0/0**	0/0**	0/0**	1/0**	
ZW	87**	4**	5**	2**	0**	0**	0**	1**	99
NW	68/175	0/3	3/5	61/2	0/0	12/0	0/0	2/0	
NW	243	3	8	63	0	12	0	2	331
	731	13	38	91	2	14	0	5	893

* tweede ronde mislukt

** tweede ronde mislukt, over gedaan maar laat/koud: niet representatief

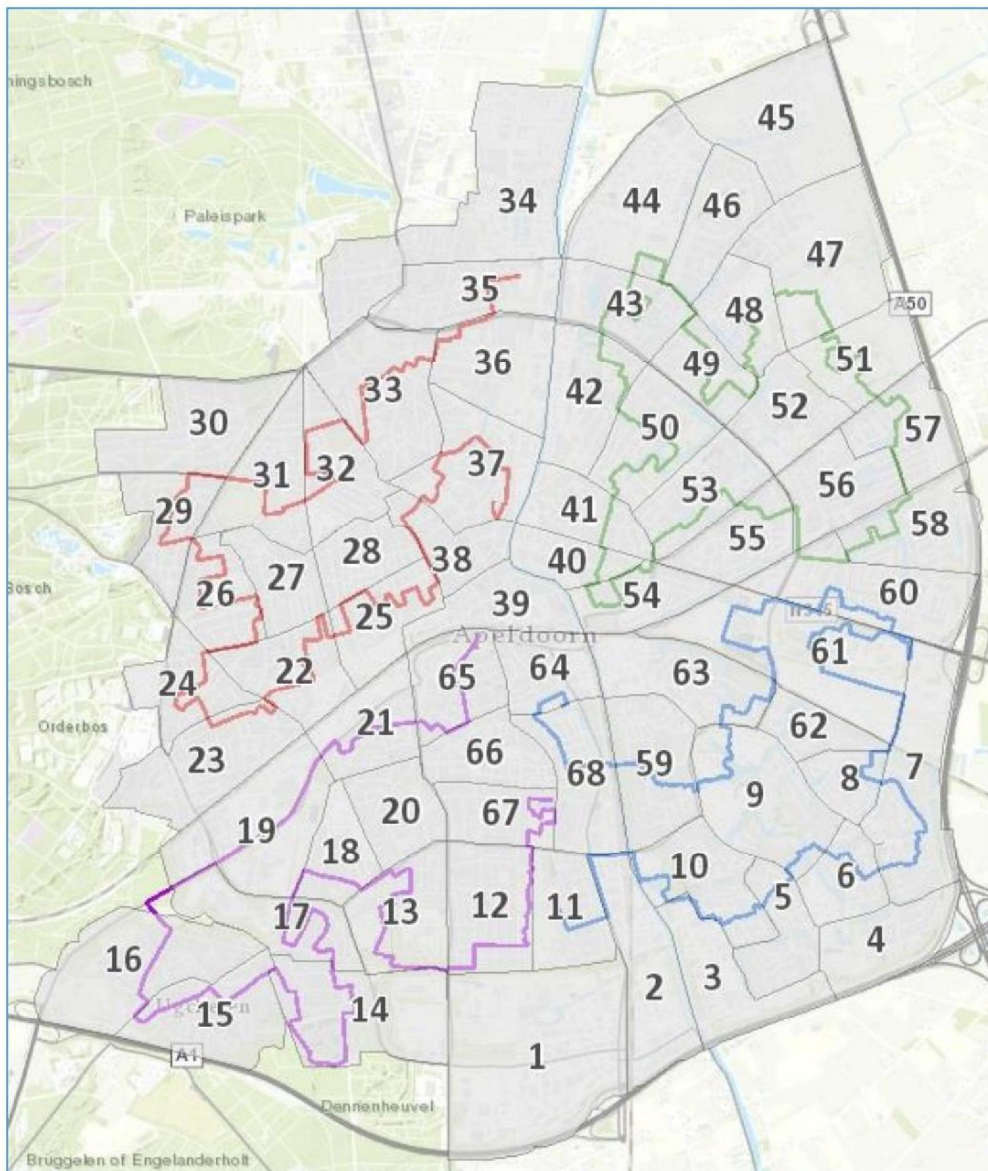

Afbeelding 6. Grafische weergave van de per route aangetroffen aantallen gewone dwergvleermuizen.

Gewone dwergvleermuis: Alleen voor de gewone dwergvleermuis zijn voldoende gegevens voorradig om iets te kunnen zeggen over de ontwikkeling. De gegevens zijn in afbeelding 6 grafisch uitgezet voor de eerste vier monitoringsjaren.

Het verschil tussen de eerste en de tweede ronde blijkt telkens groot.

Laatvlieger: Net als in 2020 en 2021 werden er in 2022 in NW opvallend veel laatvliegers tijdens de eerste ronde waargenomen. Het is nog niet bekend waarom dat zo is. Insteek is om dit in een latere fase van monitoring nog te kunnen verklaren.

Figuur 7. De vier vleermuisfietstrajecten.

Monitoring maatregelen

De maatregelen die getroffen worden, d.w.z. de aangebrachte vervangende verblijfplaatsen, dienen ook gemonitord te worden. De inbouw van verblijfplaatsen worden sinds 2021 gemonitord. De monitoring wordt in een separaat verslag gerapporteerd.

De in 2022 gemonitorde voorzieningen betreffen die van de volgende in 2020 of 2021 gerealiseerde projecten:

1. Aquamarijnstraat (EOB0000068)
2. Paul Krugerstraat (A006)
3. Zilver schoon (LAB002)
4. Morellenlaan (EWB0000018)

5. De Donken (LMB2731)
6. Haringvliet (LGB0635)
7. Fabianusstraat (LGB0311)
8. Brahmslaan (LGB0261)
9. Bachlaan (LGB0341)
10. Hattemsebeek (LGB1015)
11. Carrousselstraat (LGB1011)
12. Bogaardslaan 75 (A016)
13. Rembrandtlaan (EWB0000002)
14. 1^e Wormenseweg (LC0561)
15. Metaalbuurt (LC0452)
16. Pieter Saenredamstraat (LGB0561)

Huismus

Huismussen blijken vrij snel de aangeboden inbouwnestkasten te accepteren (vooral die voor gierzwaluwen). Bij de projecten met opgeschoven vogelschroot zijn wisselende resultaten. In 2022 is voor het eerst zulk gebruik vastgesteld.

Gierzwaluw

Gierzwaluwen maken nog maar op zeer beperkte schaal gebruik van de inbouwnestkasten. De enige resultaten zijn in een wijk met van oudsher zeer veel gierzwaluwen (omgeving Pieter Saenredamstraat). Van de overige projecten waren geen gierzwaluwverblijven bekend van voor de ingreep. Het kan dan vaak lang duren voor dergelijke nestgelegenheden door gierzwaluwen ontdekt worden.

Vleermuizen

Gebruik van de aangeboden inbouwvoorzieningen is dit jaar vastgesteld voor gewone dwergvleermuis (zomerverblijf en kraamverblijf) en laatvlieger (zomerverblijf). Het kraamverblijf is vastgesteld in een kleine kast die al in 2020 is ingebouwd. Het kan vaak lang duren voor dergelijke nestgelegenheden door vleermuizen ontdekt worden.